

II Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu w Jarosławiu

W dniu 26 stycznia 2013 r. wzorem poprzedniego roku w Jarosławiu odbyły się Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu organizowane po raz drugi z inicjatywy prof. nadzw. dra hab. Wacława Wierzbieńca, JM Rektora Państwowej Wyższej Szkoły Techniczno-Ekonomicznej im. ks. Bronisława Markiewicza w Jarosławiu oraz burmistrza Andrzeja Wyczawskiego i ks. Marka Pieńkowskiego, Dyrektora Ośrodka Kultury i Formacji Chrześcijańskiej im. Służebnicy Bożej Anny Jenke we współpracy z Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego w Warszawie.

Uroczystości zaszczycił Eli Zolkos, Asystent Naczelnego Rabina Polski, Michaela Schudricha. Naszą Uczelnię reprezentowali także Prorektor ds. Studenckich, doc. dr Krzysztof Rejman i Dyrektor Instytutu Humanistycznego, dr Maria Żak.

Obchody rozpoczęła zaplanowana na godzinę 17:00 dyskusja panelowa „stosunki polsko-żydowskie z perspektywy Uratowanych i Ratujących w czasie Holokaustu” z udziałem zaproszonych gości: Luci Retman (Hajfa - Izrael), s. Dawidy Ryll (Miejsce Piastowe - Polska), Judith Elkin (Miami - USA), Romana Kessler'a (Tel Awiw - Izrael) i Krystyny Stawarskiej-Grzędy (Jarosław - Polska).

Podczas uroczystości o własnych tragicznych, bardzo wzruszających doświadczeniach opowiedziała uratowana z Holokaustu, Pani Lucia Retman, która na specjalne zaproszenie JM Rektora, prof. nadzw. dra hab. Wacława Wierzbieńca przyjechała po raz drugi do Jarosławia z Hajfy w Izraelu, aby dać świadectwo tamtym faktom. Nasz Honorowy Gość przywołał czasy okupacji, kiedy to wraz z rodziną ukrywała się u Zofii Pomorskiej z Lubaczowa, która za okazaną pomoc otrzymała pośmiertnie medal Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata. Pani Pomorska zdobyła dokumenty polskiej dziewczynki, które umożliwiły jej wyjazd do pracy w Niemczech. Pomimo ogromnego zagrożenia udało się w ciągu jednego dnia zmienić tożsamość Luci Retman, na Polkę, katoliczkę, Janinę Kogut. Z Krakowa całym transportem wypełnionym Polakami i Ukraińcami wysłano ją do pracy w Niemczech w Berlinie. Tak przeżyła wojnę.

W dyskusji panelowej głos zabrała również s. Dawida Ryll, poruszając zagadnienia związane z historią, dotyczącą ratowania rodziny żydowskiej (na podstawie opowieści świadka, swojej mamy - Marii Ryll). Przywołała bolesną historię z dzieciństwa, opowiadającą o rozstrzelanym przez Niemców żydowskim chłopcu, który wraz ze swoją rodziną ukrywał się przez pewien czas w domu prelegentki.

O ogromnej tragedii ludzkości, jaką był Holokaust, opowiadał także goszczący w naszym mieście znany adwokat, Roman Kessler, Jarosławianin z pochodzenia żyjący obecnie w Tel

Awiiwie oraz w Warszawie. Pani Krystyna Stawarska-Grzęda w wydanym przez siebie świadectwie przywołała pamięć tragicznie zmarłych rodziców, wspominając historię sprzed 70 lat, kiedy to za pomoc niesioną Żydom, śmierć ponieśli jej rodzice. Aby uczestniczyć w jarosławskich Obchodach z Miami w USA przybyła urodzona w Przeworsku przed wojną, Judith Elkin, która opowiedziała historię własnej rodziny.

Następnie o godzinie 18:30 miała miejsce uroczystość nabożeństwa w Kościele św. Mikołaja i Stanisława bp. w Jarosławiu w intencji Polaków z Podkarpacia, zamordowanych za pomoc niesioną Żydom oraz Żydów, którzy ponieśli śmierć na tym terenie. Uczestnicy wysłuchali Psalmów 42, 90 i 130, a także Pieśni z Księgi Proroka Izajasza, rozdz. 38 w wykonaniu Zespołu Wokalnego „Pasjonaci z Jarosławskiego Opactwa”. Ponadto burmistrz wspólnie z s. Dawidą Ryll odczytali listę znanych ofiar narodowości żydowskiej, natomiast nazwiska Polaków wygłaszali: goszcząca u nas w tych dniach Pani Lucia Retman z Hajfy; Eli Zolkos, Asystent Naczelnego Rabina Polski, Michaela Schudricha oraz Judith Elkin i Roman Kessler. Kulminację wieńczącą Obchody stanowiło przejście pod mur rozstrzelań, gdzie o godz. 19:15 nastąpiło uczczenie pamięci Żydów zamordowanych przy murze Jarosławskiego Opactwa poprzez refleksję i modlitwę, a także zapalenie zniczy, symbolizujących ludzkie istnienia. Tam też Jacek Hołub, autor przewodnika pt. "Dawne opactwo PP. Benedyktynów w Jarosławiu", przytoczył wstrząsającą relację Tadeusza Chudzika, świadka zbrodni nazistowskich.

Jarosławskie Obchody Międzynarodowego Dnia Pamięci o Ofiarach Holokaustu po raz pierwszy w historii miasta zorganizował JM Rektor PWSTE w Jarosławiu, prof. nadzw. dr hab. Wacław Wierzbieniec w dniu 27 stycznia 2012 r.